

Asia: VN/23901/2023

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi valmisteverotuslain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI VALMISTEVEROLAIN MUUTTAMISESTA

Esitysluonnoksessa ehdotetaan muutettavan valmisteverotuslakia.

Luonnoksessa ehdotetaan täydennettäväksi etämyynnin verovelvollisuutta koskevaa säännöstä. Verovelvollisuutta laajennettaisiin myös ostajan vastuulle tietyissä etämyynnin tilanteissa. Etämyyntitilanteissa ensisijainen vastuu verosta säilyisi jatkossakin myyjällä. Ostaja olisi kuitenkin yhteisvastuussa valmisteveron suorittamisesta etämyyjän kanssa niissä tilanteissa, joissa myyjä on jättänyt ilmoittamatta Verohallinnolle tuotteista ennen niiden lähettämistä Suomeen eikä tämän ohella ole antanut vakuutta valmisteverojen suorittamisesta, kun kyse on yhdenmukaistetun valmisteveron alaisista tuotteista.

Luonnoksessa ehdotetaan myös, että kaikkiin valmisteveronalaisten tuotteiden verkkokauppaljetuksiin tulisi lisätä etämyynnistä tai etäostosta kertova tunniste. Jos tunnisteiden käytössä ilmenisi laiminlyönti, määrättäisiin etämyyjälle tai etäostajalle laiminlyöntimaksu.

Ehdotuksilla on tarkoitus keskeisesti vaikuttaa alkoholin verkko-ostoksiin muista EU-maista. Ehdotuksien vaikutuksien arvioidaan olevan alkoholiveron tuottoon noin 5 miljoonaa euroa vuositasolla ja arvonlisäverotuottoihin noin 2 miljoonaa euroa vuositasolla. Arvio alkoholiveron kasvusta perustuu oletukseen siitä, että 10 prosenttia alkoholijuomien verkkokaupan määrästä siirtyy kotimaiseen myyntiin. Arvio perustuu oletukseen, että noin kolmasosa lopettaa ehdotettujen muutosten takia alkoholin ostamisen verkkokaupasta ja tästä osuudesta muodostuu kotimaisen

myynnin lisäys. Arviossa oletetaan, että verkkokaupasta määräytyvien oma-aloitteisten verojen maksu Suomeen ei käytännössä juuri kasvaisi siltä osin, kun verkkokauppa jatkuisi.

Luonnoksessa mainitaan, että ”vaikutus verkkokaupan määrään riippuu kuitenkin siitä, miten suurena riskinä ostajat pitävät verovastuunsa toteutumista käytännössä”. Kun riski kasvaa, ostajan velvoitteet lisääntyvät ja viranomaisten tekemä lähetysten valvonta tehostuisi tunnisteiden myötä, on vähintäänkin realistista odottaa tilauksiin liittyvien verojen maksulaiminlyöntien vähenevän uudistuksen myötä. Mahdollinen alhaisempi tilausmäärä voi tehostaa valvontaa entisestään, mikä kasvattaisi ostajien kohtaamaa riskiä.

Ehdotettu muutos ostajan verovelvollisuuden laajentamisesta voi muodostaa ostajalle ongelmallisen tilanteen silloin, kun myyjä perii oston yhteydessä verot ostajalta, mutta jättäisi verotukseen liittyvät velvollisuutensa hoitamatta. Ostajan mahdollisuus varmistua siitä, että myyjä on todella maksanut ostajan toimituksesta vakuuden ja tehnyt ennakoilmoituksen lienevät vähäiset.

Kuten esitysluonnoksessakin todetaan, valtaosalla alkoholin verkko-ostajista tavoitteena on tilata verkosta alkoholia edullisen hintansa vuoksi. Todennäköisesti tällöin verkkotilaukset jäävät tekemättä ainakin silloin, kun ostaja kohtaa hinnoissa Suomen alkoholiverot lisättynä toimituskuluilla. Etämyynnissä on myyjän velvollisuus maksaa Suomen verot ja tämän pitäisi näkyä kyseisten tuotteiden hinnassa.

Ongelmalliseksi tilanne voi toisaalta koitua silloin, kun juomia tai muita valmisteveron alaisia tuotteita hankitaan verkosta siitä syystä, että tuotteille ei ole saatavuutta kotimaisessa vähittäismyynnissä, eikä hintansa vuoksi. Tällöin ostajalla voi olla vilpitön tahtokin ostoksiinsa liittyvien verovelvoitteiden hoitamiseen, mutta myyjän toimista varmistuminen voi kuitenkin olla erittäin hankalaa. Ostajalla ei ole ostopäätöstä tehdessään mahdollisuutta varmistua myyjän verovelvoitteiden hoitamisesta tai oman verovastuunsa realisoidumisesta, jollei myyjä ole asettanut Suomeen veroedustajaa. Veronmaksajain Keskusliitto pitää ehdotusta oikeusturvanäkökulmasta ongelmallisena.

Ruotsissa etämyyntiin liittyvien valmisteverovelvoitteiden hoitaminen on varmistettu niin, että tuotteiden vastaanottajasta tulee etämyyjän sijaan verovelvollinen siinä tapauksessa, että etämyyjä ei ole rekisteröitynyt viranomaisrekisteriin. Tässä menettelyssä ostajalla lienee ainakin periaatteessa ennen ostopäätöstä mahdollisuus selvittää, realisoituuko tälle verovelvollisuus tuotteiden tilaajana tarkistamalla myyjän rekisteröintistatus. Esitysluonnoksessa on todettu, ettei Ruotsin mallin mukainen sääntely, jossa ostajasta tulisi laiminlyöntitilanteissa etämyyjän sijaan verovelvollinen, kannustaisi etämyyjä toimimaan lain mukaisesti. Sen sijaan esimerkiksi rekisteröinnistä koituvia mahdollisia mainehyötyjä etämyyjälle ja tästä johtuvia kannustinvaikutuksia ei ole arvioitu lainkaan.

Luonnoksessa esitettyjen ehdotuksien taloudellisten vaikutuksien voi katsoa olevan maltillisia, joskin niiden vaikutus veropohjaan on tiivistävä ja valtiontalouteen myönteinen. Vaikutusten arvioidaan tehostavan Tullin ja Verohallinnon valmisteveronalaisten lähetysten valvontaa. Lisäksi muutoksilla arvioidaan olevan myönteisiä terveysvaikutuksia, jos sen seurauksena alkoholin kokonaiskulutus vähenee.

Pääministeri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan alkoholilain etämyyntiä koskeva sääntelyä on tarkoitus selkiyttää yksiselitteiseksi siten, että suomalaisilla on oikeus ostaa etämyyntimenettelyn kautta alkoholia toisissa EU-maissa toimivilta yrityksiltä. Nyt ehdotetut muutokset on tarkoituksenmukaista saada voimaan hyvissä ajoin ennen tämän sääntelyn voimaantuloa.

Veronmaksajain Keskusliitto pitää esitysluonnoksen tarkoitusta ja tavoitetta tärkeinä ja kannatettavina. Ehdotettu yhteisvastuu verosta ilman ostajan mahdollisuutta ennakolta selvittää verovastuun realisoitumista on kuitenkin ongelmallinen oikeusturvanäkökulmasta. Esityksen jatkovalmistelussa tulisi arvioida Ruotsissa käytössä olevan mallin hyötyjä ja haittoja. Ostajalla tulisi olla mahdollisuus ennen ostopäätöksen tekemistä varmistua mahdollisesta verovelvollisuudestaan.

Kati Malinen

Janne Kalluinen

lakiasiaainjohtaja

ekonomisti

Kalluinen Janne
Veronmaksajain Keskusliitto ry